

№ 01-7
Від «05» 04 2021

**КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ
СПРАВ УКРАЇНИ**

**ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА
УКРАЇНИ**

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

**НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ
БЮРО УКРАЇНИ**

*Щодо проекту Закону України
«Про Національну комісію з цінних
паперів та бірж» (реєстр. № 4684)*

Професійні учасники фондового ринку засвідчують свою повагу та звертаються з наступним.

01.02.2021 р. у Верховній Раді України зареєстровано та опубліковано на офіційному веб-порталі проект Закону «Про Національну комісію з цінних паперів та бірж» за № 4684 (надалі – Проект).

За попередньою інформацією 07.04.2021 р. об 11:00 год. заплановано засідання підкомітету з питань ринку капіталів, інших регульованих ринків, цінних паперів та похідних фінансових інструментів (деривативи) Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики з метою опрацювання проекту № 4684 та підготовки його до розгляду на засіданні профільного Комітету.

У свою чергу, на найближчому засіданні Комітету, яке ймовірно відбудеться 08.04.2021, заплановано розгляд вищезазначеного законопроект та подальше подання його до Верховної Ради України для прийняття.

Водночас, представники фінансового, фондового ринку та ринку цінних паперів вважають, що зазначений законопроект потребує суттєвого доопрацювання з метою узгодження з Конституцією України та іншими спеціальними законодавчими актами у сфері регулювання функціонування фінансового ринку та надання фінансових послуг.

Однак, найбільше занепокоєння викликає можливість появи нового «правоохоронного органу» в особі Національної комісії з цінних паперів та бірж (далі – Комісія), оскільки законопроектом, серед іншого, запропоновано наділити Комісію величезною низкою додаткових повноважень, які за своєю правовою природою є **слідчими діями та ідентичні правам правоохоронних органів та органів досудового слідства, а отже є предметом регулювання кримінально-процесуального законодавства.**

Зокрема, нормами зазначеного проекту пропонується наділити Комісію такими процесуальними повноваженнями:

- проведення розслідувань, тоді як загальні положення щодо досудового розслідування регулюється главою 19 КПК України;

- оглядати будівлі, приміщення, території юридичних та фізичних осіб, що регулюється статтею 237 КПК України;

- зупиняти виконання договорів на ринках капіталів та організованих товарних ринках, а також накладати попередній арешт на майно, в тому числі фінансові інструменти та грошові кошти – питання повною мірою врегульовані главою 17 КПК України;

- отримувати від фізичних та юридичних осіб усні та письмові пояснення з питань, що стосуються предмета розслідування, тобто проведення допитів, що регулюється статтею 224 КПК України;

- залучати до проведення процесуальних дій свідків, експертів, перекладачів, а також здійснювати опитування фізичних осіб, у тому числі свідків, експертів, представників учасників ринків капіталів та організованих товарних ринків, тобто отримання показань свідків (стаття 95 КПК України) та висновків експертів (стаття 101 КПК України) тощо.

Також, нормами законопроекту Комісія наділяється повноваженнями подавати запити та отримувати інформацію, яка становить нотаріальну та банківську таємницю, яка згідно чинного законодавства може бути надана, наприклад таким органам, як прокуратура, органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органи досудового розслідування.

Законопроектом передбачають додаткові завдання Національної поліції, розширюючи закріплені законодавством обов'язки, зокрема:

- усунення перешкод в проведенні виїзної інспекції та проведенні процесуальних дій у приміщеннях фізичних та юридичних осіб у ході розслідування уповноваженими Національної комісії з цінних паперів та бірж, зокрема шляхом забезпечення доступу таких уповноважених до приміщень фізичних та юридичних осіб відповідно до вимог Закону України «Про Національну комісію з цінних паперів та бірж»;

- здійснення приводу осіб, які без поважних причин не прибули до Національної комісії з цінних паперів та бірж для проведення опитування.

Окремо, слід звернути увагу на наділення законопроектом членів Комісії та інших працівників певним обсягом недоторканості та

безкарності, навіть при спричиненні ними шкоди, зокрема, шляхом звільнення їх від будь-якої відповідальності при вчиненні діянь «добросовісно, відповідно до закону і в межах своїх службових обов'язків».

У той уже час, законопроект не передбачає жодного механізму контролю над здійсненням Комісією своїх повноважень, у першу чергу процесуальних дій під час проведення нею розслідування. Більш того, законопроектом передбачено, що рішення будь-яких органів не можуть безпосередньо впливати на прийняття Комісією рішення у справі, яка нею розслідується.

Зазначені вище положення законопроекту, на наш погляд, порушують загальні принципи розподілу повноважень між державними органами, оскільки відповідно до норм цього ж законопроекту Комісія утворюється Кабінетом Міністрів України як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом та здійснює державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків.

Крім того, необхідно враховувати, що серед задекларованих законопроектом завдань Комісії визначено захист інвесторів, споживачів фінансових послуг та учасників організованих товарних ринків; справедливість, ефективність та прозорість ринків капіталу та організованих товарних ринків, а також управління системним ризиком. При цьому, законопроектом наведений вичерпний перелік завдань Комісії, серед яких відсутні завдання здійснення правоохоронної діяльності або діяльності щодо проведення досудового розслідування.

У свою чергу, слід враховувати, що відповідно до Кримінально процесуального кодексу України порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України.

Чітко встановлено, що зміни до кримінального процесуального законодавства України можуть вноситися виключно законами про внесення змін до КПК України та/або до законодавства про кримінальну відповідальність, та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення.

Також КПК України визначає, що досудове розслідування - стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Окремої уваги заслуговує питання визначення правоохоронних органів. Згідно визначення закону, під правоохоронними органами розуміються органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне

антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Саме тому, з нашої точки зору, прийняття запропонованої редакції законопроекту та, як наслідок, наділення Комісії повноваженнями, аналогічними до повноважень правоохоронних органів, неодмінно призведе до порушення основоположних прав і свобод громадян, встановлених та гарантованих Конституцією України, таких як: право на свободу та особисту недоторканність, на недоторканність житла, на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, на невтручання в його особисте і сімейне життя (ст. 29-32 Конституції України).

Підсумовуючи викладене, представники фінансового та фондового ринку вважають передчасним прийняття законопроекту «Про Національну комісію з цінних паперів та бірж» за № 4684 у запропонованій редакції.

Просимо долучитися до опрацювання норм законопроекту, надати в межах компетенції правову позицію щодо його змісту, а також прийняти участь в його обговоренні в Комітеті Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

***З повагою та сподіванням
на плідну співпрацю,***

Генеральний директор Асоціації з управління фінансами та інвестиціями (АУФІ) _____ Волковська В.О.

Генеральний директор Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ) _____ Рибальченко А.А.

Голова Ради Національної асоціації недержавних пенсійних фондів України та адміністраторів недержавних пенсійних фондів (НАПФА) _____ Макаренко О.І.

Генеральний директор Асоціації «Українські Фондові Торговці» (АУФТ) _____ Ревіло Є.В.

Президент Професійної Асоціації учасників Ринку капіталу та деривативів (ПАРД) _____ Кий О.М.